

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-árús üzlete, főtér, Prág-ház.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — Pesten Haasenstein és Vogler hirdetési-irodájában (úri utca 13. sz.) — Bécsben Schmid Edmund hirdetési irodájában (Weihburggasse, Nro. 22.)

Hirdetési díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 ft., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos árelengedés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Megjelen
hétenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:
Három hóra . . . 1 ft
Hat hóra . . . 2 ft
Kilenc hóra . . . 3 ft
Egy évre . . . 4 ft

A febr. 3-iki megyei közgyűlésről.

Az iménti közgyűlés oly izgalomteljes volt, hogy tárgyai némelyeire, melyek az izgalmat felidéztek, visszapillantani nem lesz érdektelen és talán tanúság nélküli sem.

I. Az alispáni jelentés.

Alispánunk, mint általában munkás tisztviselő, az évnegyedes jelentések szerkesztésében is nagy szorgalmat fejt ki. Így a közelebbi jelentés is oly kimerítő volt, hogy abból az időközben előfordultakról kiki teljes tudomást szerezhetett.

Mindazonáltal őszintén szólva, minket e jelentések egészen még sem elégitettek ki, mert nagyon terjedelmesek, és nélkülözik a kellő tárgyilagosságot.

Terjedelmességük egyik oka épen az, hogy nem eléggé tárgyilagosaak, — hogy nem egyszer oly tárgyak vonatnak beléjük, melyek a rendes referada sorában úgy is előfordulnak, a mi nem csak a lehető rövidséget lehetleníti, hanem a sorrendet is megzavarja, és hogy bevonatnak kisebb tekintetű tárgyak is, melyek azokból bizvást kimaradhatnának.

A túltengésen kívül a tárgyilagosság hiányát tartjuk a jelentések gyenge oldalának.

Mi általában azt tartjuk, hogy létezzenek bármint jellegű pártok a bizottmány kebelében, az alispánnak minden körülmények közt bizonyos rezervált állást kell elfoglalnia, ő a megye kormányzó tisztviselője, elnöke gyakran lehet moderatori feladata, azért pronuciált, minduntalan proclamált pártállást elfoglalnia nem volna szabad. De előkelő állásának tekintélyi érdeke is azt hozza magának, hogy bizonyos magával való oeconomicával járjon el, mert mentül gyakoribb küzdelmi fellépése, annál több a cserbenhagyatásnak, sőt elhasz-

nálódásának rossz esélye, vagy a mi — nagyobb tekintélye esetében, — még rosszabb, annál többször hozza a véleményeket kényszer helyzetbe. Az alispánnak csak kivételképen, momentuosusabb esetekben kellene rezervált állásából kilépnie, s mindannyiszor nem párti színezettel, hanem higgadt megfontolással, így marad tekintély, így lesz képesítve előadandó esetben a felzaklatott szenvedélyekre moderátorul, csillapítólag hatni.

Ezen rezervált állást, objectivitást nem találjuk mi fel az alispáni jelentésekben — ellenkezőleg minduntalan az egyén, a párt-ember opiniojával találkozunk bennük, erős színekkel felhordva, a miből óhatatlanul nem egyszer ezen opiniók desavouatása következik, mint történt a főjegyzői historiában is, mely daczára a jelentés dörgésének, aránylag enyhén végződött, minden esetre pedig az ily módorú jelentések mellőzhető izgatottságot provocálnak.

De már azért sem helyeseltetjük ezen subjectiv modort, mert az a jelentést szűkségtelenül kinyújtja, holott a gyűlések népes volta csak órákra határozódik és a közügy érdeke azt kívánja, hogy mentül több tárgy mentül népesebb gyűlés által tárgyalassék.

Mindezekből folyik, hogy mi oly jelentésnek adunk elsőbbséget, mely csupán az elmaradhatlan tárgyakra szorítkozik, lehetőleg elbeszélő és lehetőleg rövid.

II. A főjegyzői véleményes jelentés.

A gyűlés első fontos és izgalmas tárgyat a főjegyző azon eljárása képezte, hogy a tudva levő magánügyben a felebezést a megye határozatával ellenkező véleményes jelentés mellett terjesztette fel.

Nálunk a viták rendszeren országos párti jelleggel bírnak, s így nem kölcsönös ca-

pacitációk, hanem nem egyszer valóságos harcok, melyeknek zaja, füstje közt az elv, a lényeg elejtetik. S hogy ne idézett volna párharcot, izgalmat elé ezen tárgy, melyben a szereplő deákpartí volt, s melyben a jelszó a jelentésben oly erős szavakkal hangsúlyoztatott!

Tiszti kereset emlegettetett, rosakás indítványoztatott, a tárgyalás folyamára plane a főjegyző eltávolítása sürgettetett — „ellenzéki” oldalról, mivel szemben a „deákpartí” elismervén, hogy a főjegyző hibásan esceledett, de mivel a hiba a véleményben rejlik, hibás véleményért pedig senkit büntetni nem lehetne — a napirendre térést sürgette.

Vége tapintatos főispánunknak sikerült a dolgot úgy complanálnia, hogy a főjegyző eljárása jegyzőkönyvileg helytelenített, a miben részünkről elvsértést még mi sem találunk, mert a főjegyző az 1870. XLII. t. cz. 46. §. foglalt elvet szerintünk is tévesen alkalmazta, hanem igen is blamaget foglal magában az, hogy a főjegyző eljárásának a kormánytól desavouálása is határozatba ment.

A kérdésben nézetünket tárgyalás folytán mi is előadtuk, nézetünk azonban a „pártok” egyike által sem támogatott, s ha ezuttal azt bővebben fejtegetjük, nem feltökadésből, nem polemizálási viszketetegből tesszük, hanem azért, mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy azzal mi állunk a törvényesség terén, mi védjük egyedül az elvet, mely az 1870. XLII. t. cz. 46. §. letéve van.

A közgyűlést pártkülömbőség nélkül, véleményében azon tekintet vezérelte, hogy képtelenség csak feltenni is, hogy az alispán véleményével, a megye határozatával ellenkezessék.

Igaz, hogy valamint minden bizottmá-

nyi tag, úgy és előkelőleg az alispán is kell, hogy magát a megye határozatának alárendelje. Áll ez minden, csaknem a 46. §. foglalt esetre nézve, mert e tekintetben a törvény véleményes jelentést kíván, már pedig a véleménynek, hogy vélemény legyen elmaradhatlan attribútuma a függetlenség. Nem is kerülte, mert nem kerülhetett ki ezen kitétel a közgyűlés figyelmét, hanem azt hajlandóbb volt calami lapsusnak tulajdonítani, értelmét elmagyarázni, hogy sem ama scandalum lehetőségét megengedje, a mi az mban mind nem változtatott azon, hogy az a fatalis kitétel ott van a törvényben, s varcz azt veis, ingathatlanul, holott nem volna, ha a törvény előforduló esetben a határozattal összevágólag annak bővebb indokolását, a tényállás teljesebb felderítését, vagy épen a felebezés helyreigazítását előzolta volna, mert ez esetben a törvényhozás szintén megtalálta volna a megfelelő kifejezést.

Ismételjük, a véleményes jelentés csak független lehet még a vármegye határozatával lehető ellenkezés veszélyére is.

És mi e kitételben egy nagy elvet, törvényhozási bölcseséggel lefektetve látunk.

Ügyanis: megdönthetlen elv az, hogy a polgár magánügye, becsülete, személyes szabadsága, élete felett kizárólag a törvényesen alkotott birói hatalom, a törvények értelmében határozzon. Ebből kifolyólag az administrationalis uton való bíraskodás el van ítélve.

Mindazonáltal vannak kivételes esetek, melyekben a közigazgatási bíraskodás kikerülhetetlen.

Ügyde jól tudván a törvényhozás, hogy in specie a megye gyűlése bíróságilag szervezve nincs s nem lehet, hogy az a bíraskodás feltételeivel nem bír, hogy minden órában más és más tényezőkből áll, hogy

TÁRCZA.

Markovitz Terézia.

(Theschedik Sámuel neje.)

— Jellemrajz. —

— Vége —

Markovitz Terézia született 1749. év május 12. Szarvason Békésmegyében.*) Ó leánya volt a kitűnő szarvasi evang. lelkésznek Markovitz Mátyásnak. A leánykál kora ifjúsága éveiben az e szerencsétlenség érte, hogy himlő következtében bal keze össze zsugorodott, hogy azt sem ki nem terjeszthette, sem fejéhez fel nem emelhette. Jó szülei e miatt nagyon aggódtak. Az édes anya gyakran óhajtotta, bár meghalna béna leánya, de az egek bölcs intézkedéseiben megnyugvó apa azt szokta volt mondani: Édes Erzsikém, ne akard azt! E gyermek még ápolni fog téged haláloedig, a midőn minden most élő testvérei már nem lesznek. S e nyilatkozat csodálatosan teljesült.

De a jó apa sem tudta aggodalmait egészen elrejtetni; benne is fel-fel ütötte fejét a kétség, hogy Teréz leányát bénasága miatt fogja-e valaki valaha nőül venni? E miatt végrendeletében azt a világos atyai tanácsot adta, Teréz jó korán minden lehető női munkákban gyakorolja magát, hogy szüleinek halála után jó házban szolgálatba léphessen.

lan szorgalommal üzte s a fonatot Budán, Pesten, Csabán és Nagyváradon különféle kelmékké feldolgozatta. Az éles látású tevékeny József császár előtt az iparnak e neme, mely óhajainak annyira megfelelt, nem maradhatott soká elrejtve, s nem maradhatott el az ő tetszésnyilvánítása és jutalmazása sem. Azon alkalommal, midőn hasonlólag férje is meg lett jutalmazva, ő is Angyal békésmegyeyi alispán és királyi tanácsos kezéből, a templomban az egész gyülekezet előtt, egy 28 aranyos emlékpénzt kapott. A pénz egyik oldalán volt az uralkodó mellképe; a másikon az istentől megjutalmazott szorgalomnak jelképe ezen felirattal: „erénye és példája által! Később Ferenc császár és király is az apai és anyai érdemek méltánylása jeléül, e ritka szülék három fiát nemesi rangra emelé. Ily áldás kísérte a jól nevelt, becsületes, tevékeny felvilágosult anyának emlékét, jóllehet csak egy egészségös keze volt.

E nőnek egész lénye tiszteletet és becsülést gerjesztett. Gyakorlat és hasznos foglalkozások által felvilágosult értelem, mely mindig a hasznosat az alkalmatosat előzolta, s élénk vágy mindig valami jót tanulni és tenni, — tevők alapvonásait e ritka jellemnek, melyet e kitűnő házinőben felismerhetünk. E tulajdonai mellett sok éven át férjének nélkülözhetetlen támasza volt. A családi élet ez összhangját azonban egy csapás megzavarta. A halál felnőtt leányát rablá el, ki már egészen az ő gondolkodás és életmódjába volt beavatva, s kibene sokra kiterjedő háztartásában hű és biztos segéddel bírt. Hogy e veszteség felletti fájdalomt

lan szorgalommal üzte s a fonatot Budán, Pesten, Csabán és Nagyváradon különféle kelmékké feldolgozatta. Az éles látású tevékeny József császár előtt az iparnak e neme, mely óhajainak annyira megfelelt, nem maradhatott soká elrejtve, s nem maradhatott el az ő tetszésnyilvánítása és jutalmazása sem. Azon alkalommal, midőn hasonlólag férje is meg lett jutalmazva, ő is Angyal békésmegyeyi alispán és királyi tanácsos kezéből, a templomban az egész gyülekezet előtt, egy 28 aranyos emlékpénzt kapott. A pénz egyik oldalán volt az uralkodó mellképe; a másikon az istentől megjutalmazott szorgalomnak jelképe ezen felirattal: „erénye és példája által! Később Ferenc császár és király is az apai és anyai érdemek méltánylása jeléül, e ritka szülék három fiát nemesi rangra emelé. Ily áldás kísérte a jól nevelt, becsületes, tevékeny felvilágosult anyának emlékét, jóllehet csak egy egészségös keze volt.

E nőnek egész lénye tiszteletet és becsülést gerjesztett. Gyakorlat és hasznos foglalkozások által felvilágosult értelem, mely mindig a hasznosat az alkalmatosat előzolta, s élénk vágy mindig valami jót tanulni és tenni, — tevők alapvonásait e ritka jellemnek, melyet e kitűnő házinőben felismerhetünk. E tulajdonai mellett sok éven át férjének nélkülözhetetlen támasza volt. A családi élet ez összhangját azonban egy csapás megzavarta. A halál felnőtt leányát rablá el, ki már egészen az ő gondolkodás és életmódjába volt beavatva, s kibene sokra kiterjedő háztartásában hű és biztos segéddel bírt. Hogy e veszteség felletti fájdalomt

enyhitse, az 1790 év nyarának vége felé egy utazást tett Németországon át s magával vivé legidősebb fiát, hogy számára, ki kiválólag a gazdaszatra volt szánva, alkalmas nevelőintézetet találjon.

Az utazás Pozsony, Bécs, Prága, Eger, Jena, Weimar, Erfurt és Gothán át Schnepfenthalra volt irányozva, hogy a híres Salzman-féle intézetet személyesen meglássa, oly ezébből, hogy a mit ott hazájára nézve alkalmazhatónak talál, azt megvizsgálja és megtanulja. Becker udvari tanácsos Gothában e nőnek nagy szerénységét nem tudta eléggé kitüntetni és csodálni! Gothából Coburg, Erlangen, Nürnberg és Ansbachon át utazott Kupferzellbe, ez akkori Hohenlohe fejedelemségben, hol a hercegnő, egy Rewitzky házból származott magyar hölgy által kiválóan jól forgadhatott. Itt európai hírű két férfira, Mayer-re Kupferzellben és Rückertre Ingeltingenben, bizta további képzés végett fiát, s miután célját elérte, megnyugodva visszatért szeretett hazájába.

Saját házában mindenkinek feltűnt az ő szerénysége, tisztasága, rendessége és ruházatkodási egyszerűség. Leggondosabban kikerült minden fényűzést és inkább minden megtakarított fillért gyermekeinek célirányos nevelésére és férje hazafias terveinek előmozdítására fordított. Ámbar a szarvasi parochia sok bel- és külföldi utazóktól lett meglátogatva, mivel azok itt és a gyakorlati gazdaszati kertben egy némely ritka gazdaszati terményt és kísérleteket figyelhetek meg, a nő tehát könnyen azon gondolatra jöhetett, hogy a magas

*) Az adatokat I. Erzählungen u. Geschichten. Zipsen. 230 s k. 11.

eljárásban a rögtönzésnek van főrésze, hogy magánügyben az érdekelt kell képviselő nélkül van, sőt hogy esetleges képviselője eo ipso gyanúsá, sulytalanná lesz, hogy a magános védtelenül, egy hatóság imponans tekintélyével áll szemben, holott az a hatóság permanens pártközdelemben van, melyben még a magánügy is igen könnyen a párti tekinteteknek eshetik áldozatul, a hol nem egyszer a határozat irányára az egyes b. tag felszólalása vagy hallgatásaitól feltételeztetik, holott senkit sem az egyikre, sem a másikra kényszeríteni nem lehet, de még a jelentésre sem — a törvényhozás mindezeket megfontolva és számbavevve, hogy ily körülmények közt könnyen megeshetik, hogy a megye az egyesre nézve sérelmes határozatot hoz, más részről számítván az alispánnak szakavatottságára, a feneforgó kérdésben tájékozottságára, de azon *reservált álláspontjára* is, melyről fentebb megemlékeztünk, a 46. §. által a kormányknak kellő részrehajlatlan informálására nyitott tért, adott alkalmat, így gondolván a fori elvi incompetencián és bírói kvalifikátlanságon enyhíteni s a gyenge egyesnek, a törvényhatóság aplombéjával szemben, az olykor vajmi szükség támogatást megadni.

Ily fontos érdekekkel szemben a törvény szavaira erőtetett cadentiát keresni és notát kiabálni arra az alispánra, a ki a 46. §. esetében a vármegye határozatával nem összhangzó véleményt merne adni — azt hisszük nagyon is megyei felfogás, mely a principium magasságáig felemelkedni nem bír, vagy nem akar.

Ezért mondtuk fentebb, hogy blamirozta magát a megye, midőn a törvényben rejlő elvet a törvény szavaival ellenkezőleg tagadta, sőt szerintünk a megye a comicum határáig jutott, midőn a „véleményes jelentés” nyomán felkiabálni elhatározta, hogy annak ott fent ne higgyenek, hanem higgyenek neki az egyedül csalhatlannak.

(Folytatása köv.)

A bécsi világiállítás érdekében.

A bécsi világiállítási magy. kir. biztosságnak f. évi 1252. sz. a kelt legújabb utasításából a községi albizottságok és egyes kiállítók bővebb tájékoztatása tekintetéből a következő részletek tétetnek közzé.

A kiállítási tárgyak beküldésének módját illetőleg mind azon tüztesen körülírt szabályok szerint kell eljárni, a melyek 13 számmal jegyzett (főigazgatási 19) ugynevezett „*általános szabályzatban*” mely az albizottságokkal, még az első felhívás kapcsán, a csoportozati felosztással együtt még mult évben közölve volt, — benn foglalvák.

személyek gyakori látogatása miatt ruházkodásában és házi berendezésben jobban kell kitüntetnie magát, hogy a világ követelményeinek az akkori szokáshoz mértem jobban megfelelhessen, — még is ő egyszerű és szerény szokásaiból nem engedett semmit, és épen ez által több magas rangúnak igazi becsülését nyerte ki, kik nem szoktak valami különös véleményt alkotni magoknak azoknak felfogásáról, kik midőn rangban és vagyonban alattok állanak, mégis a ruházat és butorlatban velők akarnak versenyezni.

Aligha mondhattunk szebb dicsbeszédet e nő fellett, mint ha idézzük Lipótnak, egykori toscanai herceget, később a mi királyunknak következő szavait:

„A legnagyobb visszatetszéssel nézem a tulhajtott fényűzést, mely egy idő óta a ruházkodásban különösen a nőknél lábra kapott és melynek életbe vágó rossz következményeitől nagyon kell rettegni. Nők, kik saját vagyoni forrásaikból, vagy férjeik kedvezése és gazdagságától tetemes összegeket kapnak, ezeket nem hasznos és nemes célokra, hanem hóbortos hiúságok kielégítésére fordítják. Hasonrangú, de nem egyenlő vagyoni állású nőket a hamis rangvágy ösztönzi minden lehetséges vagyoni erővel a legvégső erőmegfeszítéssel az utánzásra — és ezen romboló akaratosság, melyet a divat tett törvényé, terjed mint a ragály egész a parasztasszonyokig. Ebben áll az új házasság kötéseinek akadálya; azért hiányzik mindig a gyermekek erkölcsi nevelésére a pénz! innen származnak a tökehiány, az adóssá-

— E mellett azonban újabb tordalék és szabály képen köztudomásra juttatják:

Hogy a kezelés egyszerűsítése céljából ország-szerte gyülekező helyek állítanak fel, hol a *szabályszerűen becsomagolt kiállítványok* a biztosság által e részben *legközelebb közzéteendő szabályzat* értelmében a kiállítási biztosság megbízottjai által tovább szállítással átvétnének; ily gyűlőhelyekül Pest, Pozsony, Soprony, Miskolcz, Temesvár, Szeged, Pécs, Nagy-Kanizsa, Debreczen, Rima-Szombat, Fiume, Nagy-Szeben, és Kolozsvár városok szemeltetnek ki, melyek bármelyikéhez fordulni a kiállítók tetszésére bizatik.

Az V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIV és XV csoportokba tartozó tárgyak f. é. február 20-tól kezdve küldhetők be mácius 20. után a gyűlőhelyeken küldemények többé el nem fogadtatnak.

A szállítási költségeket illetőleg, azok az egyes kiállítókat csakis a gyűlőhelyekig terhelik, innen tovább a szállítás a kormány költségén fog eszközölni, oly megszorítással azonban, hogy a menyriben az illető kiállítvány Bécsben eladatának, a szállítási díj 50%-ja utólag visszatérítendő lészen.

Ha a gyűjtő biztosok kilesznek nevezve a mondott helyeken, akkor az albizottságok arról értesíteni fognak.

Kelt Gyulán 1873. február 12-én
A Bécsben működő m. k. világiállítási biztosság meghagyásából közli: Szakál Lajos a b. gyulai fiókbiztosság alelnöke.

Levelezés.

Békes, február 12. 1873.

F. hó 8-án tartott nálunk casinónk ez idén kiválóan fényesen sikerült bálja, a mely a jelenlevők mindegyikét meggyőzözte arról, — hogy városunkban, kivált a casinói bál fényesen sikerülhet, csak az kell, hogy tapintatos és szakavatott buzgó egyének álljanak a rendezőség élén, valóban elmondhatja kiki magáról a jelenváltak közül, hogy e bál semmi kívánni valót nem hagyott hátra, nem hiányzott ott a jó kedv, nem a szép nem sokasága, a jó zene, de különösen a díszes hölgykoszoru látása még olyanok lábait is tánczra vilanyozta, kiket már régebbi idő óta tánczolni nem láttunk, — bál-királynét nem nevezhetek meg, mert akkor a jelenvott szépségek mindegyikét, mind megannyi bál-királynét, méltán kellenék elősorolni, legyen elég annyit tudnunk, hogy e bál szép volt, jól sikerült és fényes, olyan, minő városunkban már rég idő óta ritkította párját, egyetlen kár benne csak az volt, hogy az éjt hosszabbra nyújtani nem lehetvén, csakhamar a korán reggel váltotta fel, mikor is a díszes társaság 6 órakor szét oszlott. **K—s.**

M.-Berény 1873. február 13.

Örömmre szolgál megyénk közönségét, mely azon szerencsés helyzetben van, hogy sok kitünő

gok, hűtlenség, a családok általános romlása, czi-vódások annak belsejében, s a rossz szokások, melyek az édes atyai és anyai nevetek elfeledtetik.

A milyen épületes volt e nőnek élete, ép oly példányszerű volt vége is. Habár a természettől gyenge testalkattal volt megáldva, mégis mértékletesség, czélszerű munkásság és folytonos vidámság által egészségben tudta magát fenntartani, míg végre testi gyengeségtől s leánya utáni bánatából kifejlődött a végső betegség mely halálosorvadással fajult. Tizennégy hetet töltött csendes türelemmel betegágyában. Tevékeny életének vidám visszaemlékezése és a jövőlet vigaszteljes reménye közt teljes odaadással mint igazi keresztény nő, anya és feleség halt meg, miután férjét és gyermekeit megáldotta volna 1791. év június 26-án.

Ime a rajz a maga hűségében, melyet bár gyenge vonásokban úgy kívántam előtűntetni, hogy az való kép legyen, melyből sem valamit elvennem, sem valamit hozzá adnom nem volt szabad. Ha több fényt, messzebbre kiható dicsőséget kerestem volna, akkor a szarvasi szerény paplak hajlékán és kertjén kívül kellett volna kereskednem; én hangya szorgalommal párosult női gyöngédséget, szerénységet, háziasságot kerestem s azt találtam ez alakban, kinek a multból reánk csillámló jellemvonásaiban nemes örömet lelhetünk. Feleleveníttem emléket, a régen elköltözöttnek, hogy szellemileg éljen itt közöttünk s néha-néha megoktasson minket abban, a mi a nőt halhatatlanná teszi **Mihály József.**

orvosnak örvend, egy legújabbán a mult év végén körünkben történt rendkívüli szerencsés műtét következtében oly orvosi kapacitásra figyelmeztetni, mely mindenképen arra méltó, hogy szélesebb körökben ismertessék.

Ugyanis bizonyos Komlódi István, helybeli földmívelő 3 éves s 3 hónapos fia Imre álhártyás gégelobban (vulgo: hártás torokgyik) szenvedvén, midőn már a fuldoklási halál fenyegette, s a megremült szülők már a gyermek felgyógyulása felett kétségbeestek volt: dr. Krámer Gusztáv ur, M.-Berény városának r. orvosa által operáltatott.

A műtét a légeső felmetszéséből állott, mely után egy kis görbített kantsuk-cső helyzetetett a sebben keresztül a légesőbe. A gyermek most négy hétig ezen kantsuk csövön keresztül lélekzett. Az első három hét alatt száján keresztül lélekzeni egyáltalában nem volt képes. Már a negyedik hét elején erőtetett lélekzés mellett száján keresztül is jutott egy kevés levegő tüdejébe. A negyedik hét végén pedig már oly rendszeren lélekzett, hogy az orvos az említett csövet a sebből s a légesőből eltávolíthatta. Ez utóbbi műtét után a seb nyílása egy nap alatt tökéletesen összehúzódott s három nap lefolyása alatt teljesen begyógyult. A fiu azért, a szülők végtelen örömére, az életnek vissza van adva, és ismét ép egészségnak örvend.

B-Csaba 1873. február 12.

Mint a népnevelés egyik barátja, örömmel olvastam a „Békes” 6 számában M. L. úr cikkét. Én is ohajtom hogy „Népnevelés jöjjön el a te országod,” de ennek létesítését más uton híven hamarabb elérni, elmondom ebbeli nézetemet.

Minekeltőtte azonban áttérnék a kivitel módzatának megjelölésére, engedje meg M. L. úr, hogy egypár megjegyzést kockáztassak az általa javasolt módzat gyakorlatatlanságának megvilágítására.

Nagyon eszményi álláspont az, melyet M. L. úr az emberi társadalom minőségét illetőleg elfoglal, s azt hiszem, ellenkezőről fog meggyőződni, ha egy kissé körül tekintve látja, hogy a legmiveltebb államokban is igen tekintélyes számmal vannak a kor követelményei szerént berendezett fegyházak, s hogy ezen szomorú intézeteknek számos lakosai vannak, bizonyítja a statistica. Ebből láthatja M. L. úr hogy addig várni a népneveléssel, míg a fegyházak feleslegessé válnak, talán egy kissé még is sok volna. Arról pedig biztosíthatom, hogy lehetetlen bármely szilárd államhittel mellett oly kölcsönt kötni, melynek töke és kamat törlesztése akkor eszközöltetné, midőn a fegyházak feleslegessé válnak.

Az említett tökélekezés kétségtelenül igen fontos közgazdászati művelet volna, ha az nem akként javasoltatnék cikkirő úr által, hogy az, más szinten igen fontos intézmények létesítésének rovására történjék, de így nem gyakorlati, mert a felemlített útkészítés, kövezés stb. igen fontosak közvagyonosodásra, azt pedig hiszem M. L. úr is elismeri, hogy a vagyonosság a nevelés fejlesztéséhez igényelt anyagi értékek könnyű előállításához okvetetlen szükséges.

Nem ezen uton érjük el a mindkettőnk által ohajtott eredményt, s ne támaszkodjunk a kormányra, hanem tegyünk magunk.

Érvényesüljön közöttünk minél előbb azon nézet, hogy céljaink eléréséhez legbiztosabb mód az önségély.

Hassunk oda a társadalmi téren, hogy azon tényezők, melyek hivatva vannak a nevelést terjesztetni, vagy támogatni, mind mozgásba hozva, sem zellemi, sem anyagi áldozatot nem kímélve ön erőnkkel létesítsük azt.

Bartóky István.

Szent-András 1872. február 6.

T. szerkesztő ur! Bécset lapjában volt szerencsém olvasni, miszerint mind a tanfelügyelő ur Vadász Manó Ó nagysága mind az aradi ipar s kereskedelmi kamara az ismétlési iskolák felállítását sürgetik; becses lapjában az is említve volt, miszerint ezen intézmény szükségessége mellett főleg azon tény szól, hogy tanoncaink legnagyobb része már a 2-ik elemi osztályból az iparos pályára lép, és ezek nem hogy értelmesen, de törve is alig tudnak olvasni; minthogy ezen állítás sokak előtt a tanítók elleni vádként tűnhetik fel,*) reméllem: megengedi becses lapja hasábján szerény észrevételeimet megtennem.

A tanítók, bárha — fájdalom! — általában említésre alig méltó fizetéssel vannak ellátva, és ugy-

*) Csak kivételképen

Szerk.

szólván csak tengődnek, mégis lelkiismeretes kötelemeknek ismerik hivatásuknak híven megfelelni, és iparkodnak a jövő nemzedék rájuk bízott tagjait kellőleg képezni; a tanítók már az 1—2. elemi osztályban arra törekzenek, hogy tanonczaik a folyvásti jó olvasást, a hibátlan írást elsajátítsák; az ügybuzgó tanítók valamint minden egyéb tanárgyakat úgy az olvasást és írást illetőleg is a törvény szabta-módorban járnak el, és a 2 ik elemi osztályból kikerült gyermek tud, de kell is tudnia írni és olvasni, kivétel csak azokra nézve lehet, kik vagy nagyon gyenge elnebeli tehetséggel bírnak, vagy egy éven át legjobbesetben 1—2 hónapig látogatják az iskolát; mert — fájdalom! — vannak helyek, hol a szülők 1—2 havi iskolába járatás után elfogják a tanulástól, másra alkalmazzák, és csak a következő ősön küldik ismét iskolába gyermekeiket, kik bizonyosan elfeledték 10—11 hónap alatt, mit 1—2 hónap alatt tanultak; de van esetarra is: hogy a szülő 2-ik elemi osztályt végzett gyermekét jó ideig a nélkül, hogy vele legalább a tanultakat ismételtetné, hon tartja, és csak azután adja iparos pályára, már hogy az ilyen gyermek sokat feled könnyen beláthatja bárki is; — most már kérdem: vajlon ily esetekben ilyen gyermekeket illetőleg a tanítót terhelheti — e felelősség?

Az érintett eseteket kivéve, mint állítam, a 2-ik osztályu tanuló tud, de kell is tudnia, jól olvasni és írni azt azonban, hogy egy 2-ik elemi osztályt végzett teljes mérvben tudjon értelmesen olvasni, s gondolatait képes legyen írásban eléggé értelmesen kifejeznie, szigorúan követelni nem lehet; nem szabad feledni: hogy a 2-ik elemi osztályba járó tanulóknak emlékező tehetsége még gyenge, könnyen feled.

A tanonc csak a 3-ik 4-ik osztályban nyer szélesebb ismeretet s jobb előadási képességet, miből önként következik, hogy csak úgy nyerhetnénk mi értelmes iparosokat, ha ezek mindenike legalább 3—4 elemi osztályt végezve lépne iparos pályára; az elemi osztályokban szerzett ismereteinek aztán az iparos pályán lenne támasza az ugynevezett ismétlési iskola.

Mi szegény tanítók szívesen meghozunk minden áldozatot, csak valaki azután lenne, ki anyagi sorsunk javítására gondolna.

Bírálgatók és olyanok, kik a legkissebb gyermekből is tudóst akarnának 10 hó leforgása alatt a tanító által képeztetni, vannak elegenden, de nincsenek vagy igen kevesen vannak, kik a tanítók nyomorult fizetésök javításáért csak szót is kockáztatnának.

Romancsek István.
segédtanító.

A farsang története.

Emberek vagyunk! A komoly ajtatoskodás mellett nem feledkezünk meg a vig bohókodásról, mely csak úgy vértünkhoz van növe, mint amaz lelkünkhoz.

Az egész emberiséggel közös e két vonás, s jóformán az egész emberiség jogosultnak tartja e két egymással érintkező évi rendes vigalmi — és ajtat időszakot: a farsangot és böjtöt, mint kifolyását az ember két kiváló, egymással ellentett érzelmének.

A farsang — mert erről kívánunk szólni — egyike az emberiség ős szokásainak. Tisztán népeleti eredetű, alapulván az oly sok sajtáságos szokás termőföldén, a valláson.

Ugyan már a második század közepe táján eszébe ötlött Telesphorus romai püspöknek, miszerint talán kedves lenne az isten előtt a régi keresztények által is gyakorolt böjt újabb elrendelése, s ez eszméjét a papi tanács belegegyezésével ki is vitte, negyven napi böjtöt rendelvén el. Megerősítette ezt négy századdal később nagy Gergely pápa is, ki hamvazó szerdát tevő a böjt kezdetévé, minélfogva az előtte való nap nálunk „hus-hagyó kedd”-nek neveztetett el, minthogy e nap után a hús élvezése tilos volt.

Ily formán szentesítettvén a böjt, a jámbor hitek igyekeztek előtte jól megizelinteni az élvek kelyhét, sőt némely helyen valóságos bachanálákat csaptak.

E napokon — ugymond egy buzgó régi író — készakarva dühösködének, alárczot öltve nemet cseréltek, ördög, boszorkány és állat alakokba öltözve vig ének- és zenezóval bejárták az utcákat, Bachusnak és Vénusnak áldoztak, szóval minden kitelhető pajkosságot megengedtek maguknak.

Ez a kárnevél vagyis a farsang eredete, mely-

nek nyomait azonban már a régi rómaiaknál is feltalálhatni az ő saturnáliákban, melyet Saturnus, illetőleg az általa alkotott aranykor tiszteletére, minden decemberben nagy vigassággal ülték meg.

E bűjt előtti, az egyház által is szabadalmazott bohókodás keletkezte helyéről: Rómából, csakhamar elterjedt Európa-szerte, s főleg Németországban karoltatott fel, hol is e napokon vége-hossza nem volt az evés-ivás és alakoskodásnak.

S im e tréfás bohókodások vetették meg a dramaticai költsézet alapját, melynek nyomai a XIII-ik században már világosan látszanak. Ekkor ugyanis az alakoskodók közül többen azon eszmére jöttek, mintha hatásosabb lenni az eddigi körvonalozatlan alakok helyét valamely határozott komikai személy szerepében lépni fel. Az eszme köztetséssel találkozván, mi hamarabb fogantatott, s a sikertől buzdítva, egész társaságok keletkeztek, melyek a farsang idején alatt házról-házra járván, rövid tréjás párbeszédekkel mulattatták a lakosokat, kik által bőven megjutalmaztattak.

Igy aztán mindinkább szaporodni kezdének a mimelő társaságok, s ami előbb merő tetszvágy volt, az később művészi törekvéssé nőtte ki magát.

Valamint ezen kezdetleges szín előadások, úgy a farsangi dalnokoskodás is Németországban keletkezett, divatba hozva a nürnbergi romantikus dalnokok által, kiknek köréből, mint farsangi dalnok is, leginkább kivált a XVI-ik században Hans Sachs, e fölötté szellemes és termékeny költő, ki naiv gunyos költeményeivel a német irodalomban mint önálló költői egyéniség szerepel és olvastatik ma is.

A farsang játékok ennyire tartalmasodván, egész rendszerességgel mentek véghez, leginkább a következők módon:

Miután a közönség és a játékosok egy nagyteremben összegyűltek, előlépett a közönség és műelőadókat egymástól elkülönítő függöny mellől a kikiáltó, s tréfás prologgal megnyitá az ünnepeket, mire kiléptek és megkezdék előadásukat a mimelő és dalnokok. Bevezetvén az előadást, szintén kikiáltó által egy epilóg elmondásával, a szereplők s az álczával szintén bőven ellátott közönség körmenetre indult, itt-ott megállva, ha a mimelő és dalnokok a nép kedvéért némely szerep-résztetet újból előadtak. Este lakmározással egybekötött álarozos táncmulatság rendeztetett, mely napjainkig fentartá magát.

(Vége következik.)

Ujdonságok.

— **Karolina Augusta** császárné és királyné néhai Ferenc király negyedik neje, ki 1835. mártius 2-ika óta özvegyiségben élt, e hó 9-én délután két heti betegség után meghalt. Az elhunyt 1792-ben febr. 8-án született és 1816-ban kelt egybe Ferenc császárral. Atyja Miksa bajor király volt.

— **Megyei gyűlésünk** csak e héten érvén véget, arról további tudósítást jövő számunk hozand, — ha valahogy hozzá juthatunk.

— **A múlt szombaton** tartott honvéd altiszt bál a „Korona” termében a közönség részvéte tekintetében gyengén sikerült. Az ott jelen volt összes nők száma csak 12 volt; férfi közönség a polgári osztályból is nagyon kevés; a honvéd altisztek mellett ott voltak a zászlóalj iskola növendékei. — E gyér látogatás mellett is az ott levő tánczedvelők reggelig mulattak. — Világítás és teremdíszítés kifogástalan, a legkényesebb igényeknek is megfelelő; a jövedelem oly kevés, hogy dacára annak, hogy az ottlevő honvédek is fizettek és felülfizetések történtek, meglehetősen összeg maradt fizetni való. — A felülfizetést a rendezők kívánatára közöljük: Gr. Almásy Kálmánra küldött 10 frtot, Hódy Lajos 1 frt, Dobay János 1, Andrassy Miklós 2, Ferentzy Alajos 2, Kliment Gyula 2 frtot, Munkácsy hadnagy ur 2.40 krt, összesen 20.40 krt.

— **Ideai első fényesebb táncvigalmunk** a kórházi bál tegnap tartatott meg; a szeszélyes idők jobbra fordult az azon reményt kelti bennünk, hogy tán sikerülni fog, bár a kétely kifejezését is hallottuk azon csipős megjegyzéssel, hogy hölgyeink azért nem akarnak bálozni, mert a mostohább évek nem engedik meg a költséget a megszokott divatszertü fény kifejtésére, és ez okból inkább otthon maradnak. — Ha fényesen nem lehet, hát inkább semmiképen.

— **A bohóc-estély** megtartására vállalkozott

ifjúságunk egy része, és e hó 24-én fogja megtartani a „Korona” termében.

— **Helyreigazítás.** A f. évi febr. 1-én Békésen rendezett bál alkalmával történt felülfizetések közlésébe mult számunkba a kézirat hibás volta miatt hiba csúszott be, ugyanis Kny Antal ur nem 2, hanem 4. — Bokor Imre ur pedig nem 2, hanem 10 frtot fizetett felül.

△ **Egy Nestor halála.** Békés-Szent-Andráson f. hó 10-kén kísértetett ki örök nyugalma helyére általános részvét közt községünknek — ez előtt még ereje engedé — több ízben volt érdemes bírójára öreg Dorogi Márton, 80 éves korában. E férfi erélyességéről s igazságszeretetéről igen sok tanulságot lehetne feljegyezni, ő nem csak tisztelet érdemlő bíró, de a hely. hitv. egyháznak évek hosszú során ernyedetlen szorgalmu presbytere, fáradhatlan gondnoka, s szóval községünknek s egyházunknak valóságos Mózes és Arona volt. Igazságos volt ő, és részrehajlatlan, nem félt attól soha, hogy a közvélemény tőle elfordul, s majd nem választják meg, előtte rokon, nem rokon, jóbarát, vagy ellenség mindegy volt, kerülhetlenül megmondá minden tartózkodás nélkül bárkinék hibáját. A temetési kíséret, az idő mostohasága dacára is oly rendkívül népes volt, miszerint templomunkban üres tört sehol nem lehetne találni. Valáskülönbség nélkül sereglettek a tisztességtevők az elhunyt aggastyán iránti kegyeletök adóját leróni. — A temetkezés ref. szertartás szerint ment véghez. Szép volt látni a rom. kath. hívek szép számu seregét ft. Zay János plebánus ural egyetemben. Nem hiányzottak résztvenni tömegesen a tisztességtételben az izraeliták sem. — 9 gyermek 31 unoka és 16 dédunoka, s az egész község érdeken részvéte kísérte e Nestor sírjába; sírjától azon óhajjal távoztunk el, vajha a gondviselés mielőbb megáldaná községünket s egyházunkat ily erélyes és példás igazságszeretű előjáróval. — Béke szendergő poraira!

△ **Szent-Andráson** ez évben már két emborakasztás adta elő magát, kik öngyilkossági szándékból akartak véget vetni életüknek. Egynek sikerült is szándéka, azonban a másik korán feltaláltván, visszaadott az életnek.

— **A honvédek** varosunkban szaporodni fognak, a mennyiben a dandár-zászlóalj iskoláinak összes növendékei itt fognak néhány hétre gyakorlatra össze jönni.

— **Helyreigazítás.** Folyó évi 3-ik számunkban a törvényszék pertargyalási sorrend rovatában Tulkán Mihály és Dudás István tolvajsággal vádolt egyének nevei fordulnak elő. — Minthogy ugyanily nevi egyének helyben Gyulán is vannak, és akadtak, kik valószínűleg egyéb foglalkozás hiányában ez emberek becsületét támadták meg, az illetők kérelmére a gyulai kir. törvényszék t. elnökétől öngazolásukra azon írásbeli nyilatkozat kézbesített: hogy a „Békés” ez évi 3-ik számában említett Tulkán Mihály dobozi születésű, jelenleg szarvasi lakos, Dudás István pedig békési illetőségű szolga azon egyének, kiknek tolvajsági pere a törvényszéken tárgyalatott. — Említett bizonyítvány gyanúsítottak kezénél van.

Felhívás.

A „Sarkadvidéki takarékpénztár-egylet” t. részvényesei, a nagymélt. földm., ipar-és keresk. m. k. ministeriumnak 1872-ik évben 16612. sz. a kelt engedélyezése alapján, és az igazgató-választmányának 1873. januárhó 28-án tartott ülésének 3-ik számú határozatából, ezenel tisztelettel felhívattak, miszerint f. é. martiushó 1-ig postulatvány mellett az előleges berendezési költségek fedezésére **részvényenként 1.50 krajczárt o. értékben** az igazgatóságnak Sarkadra beküldeni el ne mulassanak! Kelt Sarkadon jan. 30. 1873.

Az igazgatóság.

— **A b.-csabai népbank** forgalmának és mérlegének kimutatása 1872-ik évről.

Forgalmi kimutatás.	
	Bevétel
Takarék betét	251677.55
Bank váltó	1832509.03
Zálog kölcsön	144976.—
Jelzálog	5087.50
Kamat	44639.13
Ügyleti díj	5842.47
Üzlet költség	13628.72

Tartalék alap	31.—
Szelvény számla	90.—
Kölcsön számla	855420.25
Folyó számla	1150.—
Áttétel a mult évről	9110.02
Összesen	3164161.67

Kiadás	
Takarék betét	381477.41
Bank váltó	1803798.—
Zálog kölcsön	159199.—
Jelzálog	102750.—
Kamatok	42370.85
Üzlet költség	7805.23
Kölcsön számla	599225.25
Folyó számla	10861.41
Érték papir	410.—
Igazgatói tiszteletdíj 1871.	2260.98
Osztalék	12950.—
Házvétel	26941.60
Pénztári készlet	14171.94
Összesen	3164161.67

Mérleg és vagyonkimutatás.	
Követelés	
Pénztári készlet	14171.94
Kamat december 31-ig meg nem	
ujított kölcsönöknél	2714.92
Kamat kölcsön számlára előre fizetett	
Bankváltókban	5024.78
Zálogkölcsönben	420502.—
Intézeti felszerelésben	47814.—
Jelzálogban	717.66
Nyomatványokban	134187.50
Házban	383.50
Folyó számlában	26941.60
Érték papirban	9711.41
Összesen	1448.81
Összesen	663618.12

Tartozás	
Alaptőke	70000.—
Tartalék alap 5% kamattal	3463.21
„ „ osztalékból ide eső 5%	1117.64
Bankváltónál előre felvett kamat	4224.55
Jelzálognál „ „ „	2427.14
Zálognál „ „ „	432.53
Takarékbetétre decz. 31-ig járó kamat	6893.48
Takarékbetétre	232699.32
Kölcsön számla	320745.—
Jótevény czélra tökesítve	380.03
„ „ „	427.44
Igazgató tisztelet díjra	3185.28
Tiszta nyeresemény	17622.50
Összesen	663618.12

Kelt Csabán 1871. december 31-én.
Bartóky István vezér-igazgató. **Launer Károly** pénztárnok. **Krnák Mihály** könyvvezető.

Nyílttér.

Meghívás

a **b.-csabai nőképző-társulat** javára
B.-Csabán a casino helyiségeiben
1873. február 22-én rendezendő

TOMBOLA JÁTÉKKAL álarozos tánczestélyre.

Belépti díj személyenként egy tombola-jegygyel 1 frt 50 kr.

A tombola nyereseményei 100 db. csinos tárgyból állandnak.

Jegyek előre válthatók **Bartóky L.** és **Gärtner A.** urak kereskedésében.

Jelmezek a bál napján a „Fiume” szállodában bérelhetők, de előre is megrendelhetők **Launer Károly** urnál.

Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

Kezdeté 8 órakor.

Nyilvános köszönet

tek. dr. **Felsenburg Károly** uradalmi és községi orvos urnak **Dobozon**.

Fogadjá őszinte és mély hála kifejezésemet, tekintetes tudor ur azon gyors, tapintatos és biztos

gyógykezeléséért, melynek következtében a *pántlika-gilisztától* valahára és tökéletesen megszabadultam, egy kinos állapotból, melyben évekig szenvedtem és melyből kigyógyítottam, dacára annak hogy folytonosan orvosi gyógykezelésben részesültem, mind addig nem sikerült, mig tekintetes doctor urhoz fordulván, e bajomból egy 24 óra alatt megszabadulni szerencsés voltam.

Szegény ember létemre pénzzel nem tudván meghálálni elegendően tekintetes doctor ur ügyességét és a velem elkövetett jótéteményt, ime a nyilvánosság előtt fejezem ki azekért őszinte köszönetemet, melyet folytonosan bebizonyítani szándékozni fog: a tekintetes doctor urnak alázatos szolgálja Dobozon (Békésmegye) 1873.

Dávid János m. k.

HIRDETÉSEK.

Özvegy Billitz Vilmosné házában 4 szoba, konyha és kamrából álló lakás f. évi sz. **György napjától** fogva haszonbérbe kiadó.

Pályázat.

A b.-gyulai izr. hitközség jövő tavaszra egy fűrdőházat szándékozik építtetni. E munkát felvállalni szándékozik **Silberstein József** urnál az építési tervét megtekinthetik, mely terv szerint zárt ajánlatukat az izr. hitközség építészeti bizottságának f. év febr. 16-án délutáni 2 órakor az izr. hitközség gyűléstermében 100 frt bánatpénzzel benyújthatják. A ki e fűrdőház munkáját megnyeri, nem csak a bánatpénzt kapja vissza, hanem még 500 frtot az építészeti bizottmány pénztárából mint előleget is, a munka fejében nyer, ha elegendő biztosítékot nyújthat. A többi e tárgyhoz tartozó körülmények felől **Silberstein József** urnál tudakozódhatni.

15) 3—3

T. Friedmann A. urnak **Bécsben**.

Az ön feje-gépe lényegesen jobb és ezerszeribb az előbbi feje készleteknél: azonkívül azon előnye van, hogy a fejest hamarabb és biztosabban végzi. — Beszerzését fejezeknél elonyos használhatósága végett nem ajánlhatom eléggé.

Tisztelettel **Höbling J. C.** gazdasági tanár.
21) 1—25 **Gép nélkül** **Géppel.**

Tehenek, örüljete!

Amerikában rövid idő — öt egy igen fontos mezőgazdasági felfedezés történt, s nekem ottani összeköttetéseimmel fogva sikerült e kiválóan nevezetes cikkből

a cs. kir. osztrák birodalom részére raktárt kaphatni. Ez az

amerikai szabad. tehénfejő gép.

A következők előnyök minden fogalmat felülmúlnak:

1. E készülék használata mindenféle tenyésztésben, az az állaltesítés oly egyszerű, hogy azt meg gyermek is végrehajthatja.
2. Az önfejő a tehénre jótékonyan hat, minél következtében ez a tejet utána bocsátja, s nagy percz alatt az utolsó cseppig meg van fejeve: míg ellenben a közl. való feje a tehénre nézve nagyon kényelmetlen, sőt sokszor karosnak is bizonyul, mert gyakran megtörténik, hogy a tehén a fejes alatt krug vagy a tejet nem bocsátja ki, hanem bizonyítja, hogy az állat kellemetlen előérzelmeknek van kitéve.
3. Ha a tehén beteges vagy túlsó dagadt, e gép nélkülözhetetlen, mert a közl. való feje csak fokozza a bajt, s ha nem fejezünk elvesz a tej.

E készülék rendkívül gyors elterjedése s a gazdaságok és marháságtelek tulajdonosok által — kik e gépet használják — kiállított számlán bizonyítékot már elég bizonyítékot nyújtanak az eredményekről.

E gép a legfinomabb ezüstből van készítve, ára pontos utastással együtt 500 frt.

Kapható az egyedüli főraktarban

Friedmann A.-nál,
Bécs, Praterstrasse Nr. 26.

Óvás! Miután e gép jogosítatlan árulók által nemtelen érczöl utánkészítették, mely a tehéneknek ártalmas, ez okból figyelmeztetem a t. cz. közönséget saját érdekében is, hogy a valódi szab. amerikai feje-gépek legfinomabb ezüstből vannak készítve, és csak raktárumban **Bécsben Praterstrasse 26.** kaphatók, hol azon helyzetben is vagyok, hogy e gépet a nagy kereslet miatt 6 frt 50 kr. helyett 5 forintért adhatom.

Ára: 5 frt.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

Néveri Alajos urnál

mintegy 18 öles tetőre való

nád és fa

cladó. — Ugyanott 2 esinos szoba, konyha, glés- és fa kamarával (külön lak) bármikor kiadandó. — Értekezhetni a tulajdonossal. 18)

Gróf Wenckheim Rudolf dobozi uradalmi birtokán február 1-jétől 1873. Arrogant nevű telivér ménló által idegen kanczák fedeztetnek. apja Cotswold. anyja Remény. Fedezési díj 20 frt. istállópenz 5 frt.

Azon lótulajdonosok, kik kanczáikat ezen mén által fedeztetni szándékoznak, sziveskedjenek ez iránti jelentéseiket idejekorán megtenni Dobozon

Zeibig János
ménesmesternél.

10) 3-10

VICTORIA KNITTING-YARN

ANGOL VICTORIA-KÖTŐ-PAMUT

HENRY SERFIELD és társától.

Raktár Békés és Bihar megyék részére egyedül
Silberstein testvéreknel B. Gyulán.

A Victoria kötő-pamut egy minőség, mint fehérítés tekintetében, kétségtelenül a legjobb gyártmány, és nem szorul dicséretésre. Minden csomag egy angol font, és védjeggyel van ellátva.

HIRDETÉS.

Alolítottak a n. é közönséggel tisztelettel tudatják, hogy helyben a németvárosban Retzer-féle házban

szappanos üzletet

nyitottak, és ott mindenkor kitünő minőségben fagygyertya, szappan ugy szinte szappan-főzéshez lúg is kapható, mely a széksót fölöslegessé teszi.

Együttal ajánljuk 4-4

mész-raktárunkat,

melyben mindenkor a legjobb fajú mésszel mérsékelt áron szolgálunk. — A mésznek ára kicsinyben fontonként 2 kr. Nagyobb mennyiségben az ár jutányosabb.

12) Kohn és Goldstein.

Őszi és téli árúk

OBETKO és ERNYEI

kereskedésében Aradon.

Egészségi alsó ingek férfiaknak pamutból 1.20, 1.50, gyapotból 1.80, 2-2.50, 3 frt. —
Alsó meleg nadrágok hasonló arányban.
Gyomor- és has-melegítők gyapotból Cholera ellen 1.50, 2-2.50.
Nemez talpak lábbelikbe 50, 60 kr. párja.
Harisnyák gyapotból férfiaknak és hölgyeknek 50, 60, 80 kr., 1-1.50 kr. Gyermeknek 25, 30, 40 kr.
Nyak chavelok gyapotból horgolva, férfiak és hölgyeknek 50, 80 kr., 1, 1.50, 2 frt.
Lábszár melegítők berlini pamutból horgolva, (Gamaschen) gyermekeknek 60, 80 kr., 1 frt. hölgyeknek 1.20, 1.50 kr.
Gyermek fejkötők harrasból 35, 40, 50 kr.
Capichonok és Baschli ok gyermekeknek 1.25, 1.50, 2 frt, hölgyeknek 2.50 kr. 3, 4, 5 frt.
Gyermek ruhácskák harrasból 1-5 évesig 1.50, 2, 2.50, 3 frt.
Keztyük posztóból gyermekeknek 20, 25, 30 kr., férfiak és hölgyeknek 50, 70, 80 kr., 1 frt.
Kézlelők harrasból 20, 30, 50, 80 kr., 1 frt.

Özbőr keztyük világos sárga és hamuszín börből, férfiak és hölgyeknek 1-1.20, 1.50 kr.
Valódi szarvasbőr férfi keztyük 1.50, 2.20 kr.
Katonai keztyük 70, 90 kr., 1 frt.
Pragai glacé keztyük urak és hölgyeknek 75, 90 kr., 1 frt.
Valódi párisi Jouvin-féle dupla varrásu glacé keztyük 1 pár 1.40 kr
Téli sapkák fiuknak 1-1.20, férfiaknak 1.50, 1.80, 2 frt.
Posztó kalapok zöld szegéllyel fiuknak 2 frt férfiaknak 2.50, 2.70.
Védő száraz férfiaknak (gamaschen) orosz lackból 4.50, 5 frt.
Eso köpenyek férfiaknak vízhatlan szövettel 8, 10, 12, 16 frt.
Lábbelik nemezéből gyermekeknek 1-5 évesig 1-1.20, 1.50 kr.
Körül börtözött lábbelik hölgyeknek meleg béléssel 1.50, 1.75, 2-2.50 kr., finomabb 4.50, 5 frt.
Bőr topánok, magasak, fűző- és ruganyal hölgyeknek 3.75 kr. borjubörből, szegzett talppal 4-4.35, 5.50 kr.

Brünell magas női topánok 2.80-3 frt, bársónyból 3.50, 3.80 kr., finomak 4.50-5 frt.
Brünell ruganyos női topánok flanel béléssel 3.50-4 frt.
Női és férfi reggeli cipők minden fajták.
Szegzett talpu fűzős és ruganyos gyermek topánok réz-orrall felettebb tartások 3-6 évesig 2.50, 2.80, 3-50 kr. és 5-12 évesig 3.80-4 frt.
Szövet és bársóny gyermek topánok hasonló arányban.
Férfi topánok borjubör 5-5.50, 6 frt, dupla talppal 6.50-7 frt, egész finomak, orosz lack, sima bagaria, antilope bőr és parafa talppal 8-8.50, 9 frt.
Fiu topánok borju börből 4-6 évig 2.80, 3-3.50 kr. 8-12 évesig 4-4.80, 5 frt.
Férfi és fu csizmak.
Utazó kalap csizmak 1.50, 2-3.50. krig.
Esoernyök pamutból 1.30, 1.50, 2-2.50 kr., alpaccából 3-3.50, 4 frt, selyemből 5.50, 6, 8, 10 frt.
Utazó- és takaródo pokróczok 3.50, 4.50, 5.50 kr.
Utazó plaidek 8.50, 10.50, 12 frt.
Utazó kofferek 3-3.50, 4, 5, 6 frt.
Úti táskák szövettel 1.50, 2-2.50 kr., börből 3.50, 4, 5 frttől felfelé.
Vadászati készletek percussio és Lefauchaux fegyverekhez
Vadászati táskák, székek, butykosok és kurtók.

Ablak redők. (rouleaux) fából szöve, különösen téli ablakokhoz ajánlatok, virágos és simák, árak kezdődnek 3.50 krtól felfelé, rendelésnél az ablak széle és hossza megmérése szükséges.

Soda-víz készítő gépek, melyekben a legrovidebb idő alatt mindennemű moussirozó ital készíthető, árak: 10, 11, 12 frt.

Orosz kémények, füst vezetők, melyek a kéményt nemcsak kigyuladástól biztosítják, hanem a füstöt a legnagyobb épületből is kivonják, dbja 20 frt.

Viaszos vasznak butorokra és asztalokra. Vízhatlan lepedők gyermekeknek és betegeknek ágyába röf számmra.

Mindennemű fehérneműk. Férfi ingekés galérok, női nyakkendők és csokrok.

Varró tűk és gépi czernák, himző és horgoló pamutok, mindennemű sinórok csipkék és ruha diszrojtok.

Függöny-tartók és bojtok minden színben, párja 50, 60, 80 kr.

Optikai tárgyak, u. mint színházi látesövek 2.50-20 frtig. Távesövek, szemüvegek, nagyító mikroszkopok, hőmérők és mindennemű bor- és szesz-mértékek.

Toillett tárgyak.

Postai rendelvények gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Bármily nem tetsző tárgy kicseréltetik. 108) 10-10

Titkos
betegségeket

és
tehetetlenséget
(elgyengült férfirerőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

Dr. Handler Mór

orvos-sebész tudor, szülész és szemész
Rendel naponként délelőtt 11-től 1 óráig, és délután 3-tól 5 ig.
Lakik Pesten, Lipótváros, Nádorutoza 13. szám, 1-ső emelet 14. szám.

Díjjal ellátott levelekre válasz azonnal adatik, kívánatra külön órákban is rendeltetik. 94) 16-16

Oppenhauser József urnak
vásártéren lévő, három külön lakásból álló háza
egy vagy több évre bérbeadó. — Értekezhetni tulajdonossal. Lakása németvárosban.

Ifj. Mogyorósy János

a nagy köhid melletti házában a főtéren

egy bolt, egy magazin
és három pineze

jövő sz. György naptól két évre bérbe kiadó. — Bérleni szándékozók értekezhetnek a háztulajdonossal. 10) 3-3

Egy nagy kazal

jó tavali gyepszéna

legkevesebb 30 szekérre való, jutányos áron eladó. — A széna a Gyula-Vári pálinkaháznál áll, a község elején, a hol bármikor megtekinthető. — Ugyanott a hely színén 10-12 darab jószágra istálló is van, hol a széna feletethető. — Tudakozódhatni a vétel végett Reisner Józsefnél saját házában 283. sz. alatt Gyulán. 19)

Krispin József

zongora eladási és kikölcsönzési üzlete

ARADON

TEMESVÁRON

templom utca 8-ik szám.

belváros trombita utca 48. szám.

hangjegy, vonó- és fúvó-hangszer kereskedése

112) Aradon, főtér 45-ik szám. 8-10

Legnagyobb választék új és átjátszott zongorákban német és angol szerkezettel, mint:

concert-, salon- és rövid zongorák;

piano, tábla-zongora, harmonium, harmonina és fisharmonia a következő kül- és belföldi gyárakból: u. m. Amberg, Baumbach, Bösendorfer, Beregszászy, Berger, Chalupni, Csapka, Ehrbar, Fritz & fia, Filippi, Girikovszky, Grund, Heitzmann, Krämer, Kern, Kutschera, Köppl, Marschall, Müllner, Nemetsckke, Pokorny, Pottyé, Riedl, Rott, Streicher, Schneider, Schnabel, Schlachter, Stahl, Sparig, Schweighofer, Stelzhammer, Trollmann, Veszely, Wopateryn. — Harmonium: Schiedmayer, Tietztől stb. — Az üzlet több mint száz zongora felett rendelkezik. Eladási ár 100-1500 frtig. Kikölcsönzési ár egy hónapra 2-15 frtig. Zongora-javitások és hangolások helyben, mint a vidéken elvállaltatnak és legjutányosabban és legpontosabban eszközöltetnek.